

מעגל השנה

סב על צירו מדי שלש מאות ששים וחמשה יום. על פניו של מעגל השנה נפרשים מועדים וזמנים, שבתות וימי שמחה, וביניהם אך ימי החל האפוריים.

בבית צנוע וקט יושב מרן שר התורה, פאר הדור והדרו, עמוד האש אשר לפני המחנה. בצורה מפעימה עוברים עליו ימי השנה, בכל עת וזמן נתן לראותו כשהוא רכון על הסטנדר המקלף אל מול הגמרא הגדולה.

מבעד לדפי 'החובות' - ההספקים הרבים שגומא הוא מדי יום, חולפים ימי השנה על שלל גונייהם. כל ארוע או מועד נשקפים מבעד לשורות זוהרות וצפופות של תורה.

בין עמודי הספר שלפנינו נזכה להציץ מעט אל חיו של רבנו מאור עינינו, באין ספר ימים וצורות, אשר הצד השווה שבהם הוא - רבנו אל מול הגמרא והסטנדר הנצחיים.

אין זה משנה כלל אם נציץ לבית הגדול שברחוב רשב"ם בחנקה או בתמוז, באלול או בפסח, בתשכ"ח או בתשפ"א. התמונה המרטיטה תמיד תראה, חיים נצחיים של - "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיקתי".

"חיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים" - חיים מרוממים, מלאים אשר, שמחה ותענוגים, מדות טובות וענוה מפלאה.

"דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי דבקותי בעדוהיך ה'" (תהלים קי"ט ל-לא)

רבנו בדרכו לתפלת 'כל נדרי' מקפיד לילך יחד לגמרי, כמנהג החזון איש

אורח חיים
יהודי יקר שהחל עושה את צעדיו הראשונים בעולם התשובה, נצב בחדרו של רבנו ודמעתו על לחיו. "כבוד הרב", אמר בקול שבור, "לצערי הרב בחיי הקודמים החטאתי את הרבים, מחטיאי הרבים – אומרת הגמרא – אין מספיקים בידם לעשות תשובה..."
במבט אבהי ורך סקר אותו רבנו. "דע לה, שאם מתאמצים, מתחרטים באמת" – ענה רבנו לאיש המרעיד – "אין דבר העומד בפני התשובה..."

ערב חג הסוכות, רבי חיים פנה לחדרו. כמנהגו, התפלל כבר בשעות הצהריים המקדמות את תפלת המנחה, וכעת חפץ לניח מעט ולאגור כח לקראת שבוע החג וסדר יומו העמוס בימים אלו – אף יותר מבכל השנה. האנשים הרבים שנוהגים לעלות לספתו, לאחל חג שמח; סדר הלמוד הצפוי; התפלות הארוכות ועוד – כל אלו מזמנים עבור רבנו שבוע עמוס לעיפה.

תשקע השמש, והרב ישן. אין הם רוצים להעירו משנתו, אף מצד שני – בטוחים הם שמרון לא ירצה לישון מחוץ לספה לאחר השקיעה... מה עושים?

הדקות חלפו, בינתיים לא נעשה דבר, ולפתע הקיץ הרב משנתו. מה מאד נדהמו קרוביו כשנוכחו לראות את השעה – זמן שקיעת השמש המדויק. כיצד התעורר הגר"ח בלי עזרה חיצונית, בחוש פנימי עמוק, שאותת לו כי פעת נכנס החג הקדוש ועליו לקום, כדי שלא להפישל ולו ברגע אחד בשנה מחוץ לספה.

בני הבית היו נפעמים, וחסו כי הם שוב נוכחים לראות את השמירה לה זוכה מרון שליט"א בזהירות ובהקפדה על קלה כבחמורה. הם ראו עין בעין את התגשמות הפסוק: "רגלי חסידו ישמר".

העולם היהודי פלו מתכונן ומסים את ההכנות האחרונות לקראת החג שעוד זמן קצר יפרש כנפיו על היקום; גם בבית ברחוב רשב"ם 23, בביתו של רבנו הגאון רבי חיים קניבסקי תכונה רבה. הכל טרודים בהכנות לקראת החג המתקרב שבעוד שעה קלה יפרש את כנפיו על היקום. זמן קצר לאחר מכן, דקות ספורות לפני כניסת החג, העיף אחד מבני הבית מבט לעבר חדרו של מרון, והבחין כי הוא נם את שנתו. בני משפחתו של הרב מצאו עצמם לפתע בהתלבטות: בעוד שעה קלה

ערב יום הכפורים. בבית ברחוב רשב"ם, כמו בכל יום יושב רבנו רכון על הספרים משוש חיו, ולפתע נפלטת אנחה מפיו. "מה קרה?" חש אחד הנכדים לעזרה. "יש לי הרבה חובות" – השיב רבנו.
"אבל סבא כבר למד היום את כל סדרי החובות?" תמה הנכד. "נכון", ענה לו מרון. "אבל ערב יום כפור היום – צריך לחזור בתשובה, זה לא חובות?"

מידי חודש בחודשו

רוח קרידה מנשבת בחוצות, היורה גם הוא כבר הגיע לבקור, האנשים מתכנסים אט אט בבתיהם, מגיפים את השמשות ומסיקים את האח.

עם הפניסה לביתנו שלנו, נכנס - יחד עם עוד רבבות שלומי אמוני בית ישראל הנושאים את עיניהם - אל הבית הזה, הבית ברחוב רשב"ם 23. הבנתם נכון - זהו ביתו של מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי שליט"א. "תורה היא וללמד אנו צריכים" כיצד מתנהגים בתוכו פנימה.

אספנו מבחר ספורים ומעשיות שהתרחשו בין כתלי הבית, בהם משתקפת אצילות מדותיו, קדשתו והתמדתו, נעם הליכותיו ודרכו בחנוך הילדים של מרן. נלמד ונחקר אחר המתרחש, כי אפלו "שיחת חליו של תלמידי חכמים צריכה למוד", ונצרך אותם עמנו.

והנה חלק גדול מהחנוך הוא הגנת ההורים בבית... ובדרך כלל בית שוהרים שם במצות וההורים מפקחים מאד מעברה וממכשול, והאב שוקד על התורה בהתמדה, זה משפיע ממילא על הילדים, כי רב הבנים דרכם לחקות את האבות, ועל פי רב יוצאים בנים טובים מבית קוח. אבל אם אינו בן אין הבן אשם כל כך כי הוא רואה מהוריו (ארחות יושה שער הינוך).

עשיר גדול ותומך תורה הגיע אל מעונו של רבנו. כאשר הגיע תורו התלונן באזני רבנו על שעסקיו המסעפים מעסיקים אותו וטורדים אותו עד מעל ראשו, שוצפים פנהו. אך רוצה הוא ללמד תורה, ואין לו זמן.

"את רבי ישראל סלנטר הכרת?" שאל אותו רבנו בקול מלטף, "שאלה זו שהנך שואל שאל פעם מישוהו את רבי ישראל.

היודע אתה מה ענה לזו" המשיך רבנו, "תלמד מוסר – אמר לו רבי ישראל, וכשתלמד מוסר תראה שיש לך הרבה זמן ללמד, המוסר יפתח לך את העינים לראות כמה זמן יש לך ביום בשביל ללמד".

"גם אני", סים רבנו, "אומר לך – תלמד מוסר ותראה שעדין יש בסדר יומך להוסיף עוד הרבה שעות ללמוד תורה".

ובלכתך בדרך,
רבנו מנצל דגע של הפוגה
בקטיפת הסכך ללמוד התורה.

אורח חיים

"זה סיום של כמה ימים", ענה הגר"ח. הנכד הבין פי רבנו כבר מספר ימים חולם את למוד המסכת הזו, וכעת זכה לסיים אותה.

"זה בלי קשר לחובות", הוסיף הסב, "בחובות אני אוהב עכשיו במסכת גטין".

נאמר בגמרא כי חלומותיו של האדם הם השתקפות למחשבותיו ועסוקיו במשך היום. לא פלא אם כה, הרהר הנכד בהתפעמות, שאלו הם חלומותיו של רבנו...

ספור מפעים נוסף על חלומותיו של רבנו: יום אחד אסף רבנו שלושה מבאי ביתו ובקש שייתרו לו נדר שנדר בחלום וכיון שיש הלכה שהמבקש התרה צריך לפרט הנדר ספר רבנו: שנדר בחלום להקדיש כל נכסיו לדבר מצוה ומבקש התרה, והתירו לו את הנדר, לאחר מכן אמר אחד מבני הבית שהתירו את הנדר לנאספים האחרים: הרשב"א בנדרים מסביר שהטעם שהנדר בחלום צריך התרה שמא חשב על זה ביום, כמו שכתוב שאין מראים לאדם בחלום אלא מהרהורי לבו, מפעים לראות סים המקרב על מה חושב רבנו ביום, ועל כן לא פלא שאלו הם חלומותיו בליקלה.

שעת בין ערבים היתה זאת, כשמרן שור התורה רבי חיים קניבסקי נפנה לנוח מעט, להשלים כמה דקות של שנה ולאגר כח לקראת סדרי הערב והלילה הממתינים לו.

נכדו של הרב ששהה אז בבית שמר על השקט כשהוא עסוק בעניניו. לפתע שמע את קולו של רבנו מחדרו, כשהוא לומד בהתלהבות. הוא חש בזריזות אל החדר, היה בטוח פי סבו התעורה, אף נוכח לראות שהוא ישן כמקדם...

הנכד הבין פי רבנו מדבר מתוך שנה את למודו. הוא לא חשב שמרן ממש לומד ברגעים אלו...

אף כחצי שעה לאחר מכן, כשהקיץ רבנו משנתו, קרא לנכדו ובקש ממנו להביא לו קצת יין. הנכד רץ בזריזות למלא את הבקשה והביא יין מן המטבח. לאחר שרבנו ברח ולגם מעט מן הכוס, שאלו: "מדוע סבא בקש יין עכשיו?"

"עשיתי סיום", ענה הגר"ח את התשובה המפתיעה, "סימתי עכשיו בחלום מסכת בבא בתרא".

הנכד התפעל, "תוף זמן קצר כל כך סבא הספיק לסיים את כל המסכת?" הוסיף לשאל.

בהיכל המדרש

"באותו יום" – ספר אחד מבני המשפחה – "הגעתי הביתה לארוחת הבוקר, חשבתי לנצל את זמן הארוחה לדבר עם רבנו על ענינים שונים, אך כל שאלה ששאלתי נענתה ב'אני ממהר', או 'אין לי זמן היום'."

גם קבלת הקהל היתה קצרה מהרגיל.

בסוף היום שאל בן המשפחה את רבנו: "מה קרה היום שרבנו הזדרז כל כך?"

ענה לו רבנו: "הלא תבין? הרי ראש חודש היום, התפלה התארכה במחצית השעה יותר מיזם רגיל. ומתי אספיק לסיים את החובות?"

לא תהיה ראייה גדולה משמיעה, צעירי הצאן בלמוד פרק בשקיעות התורה

אורח חיים

ספר רבנו: "כאשר כתבתי את הספר 'נחל איתן' על הלכות עגלה ערופה, רציתי לכתב שכל מי שימצא נושא הקשור לעגלה ערופה שלא כתבתי עליו - אתן לו ספר במתנה". אמנם הדברים לא נכתבו בספר לבסוף, אבל לאברכים תלמידי חכמים שלמדו בכולל נגש אז, ושאלם אם זכור להם נושא הקשור לענין שלא עסק בו. "אני יודע", קרא אחד מהאברכים, "מה דין עגלה שיש לה שני ראשים - איזה מהם עורפים? את זה לכטח לא כתבתם". טרם סים האברך לדבר ורבנו פתח והראה: "הנה, עין ותראה - גם בזה עסקתי".

לשענת בקר זו לא הייתה נוחה להם ורצו בכל מאדם להשתתף בשעור.

עם סיום שנת האבל, בסיעתא דשמיא סים רבנו יחד עם משתתפי השעור - את כל סדר זרעים בתלמוד הירושלמי. אף התלמידים לא הסתפקו בזאת; הם נגשו לרבנו ובקשו ממנו להמשיך וללמדם את כל הירושלמי. רבנו נעתר לבקשתם, והשעור המשיך בהתמדה יום ועוד יום עד לסיום הש"ס הירושלמי כלו!

שם נוצר אפוא חבורו של רבנו על הש"ס הירושלמי. משתתפי השעור ובראשם חתנו של רבנו הגאון רבי זליג ברורמן שליט"א העלו על הכתב את באוריו של רבנו, והגישו לפניו מדי שבוע את הפתבים להגהה וברור.

לא פעם אמר רבנו כי באורו הוא על דרך הפשט, וכי מטרתו בזה שהלומד יוכל להבין את הגמרא בצורה הבהירה ביותר ללא מכשולות וקשיים - הן בנסח הגמרא, והן בבאור הדברים.

כתמיד, רבנו לא השאיר אבן שלא נגע בה, ושלטתו העצומה בכל חלקי התורה באה לידי בטוי אף בענין זה - הבאור שהפך לחלק בלתי נפרד מן השרשרת העבתה של העברת התורה מדור לדור...

לא מכבר זרחה לה השמש, ציוצי הצפרים המשיפמות קום מלאו את האויר. רב העולם עדין נם את שנתו בשלוח, אף האוירה בבית הפנסת 'לדרמן' כבר הספיקה להחלץ מעיפותה, ושקקה חיים.

קולות הלמוד המתוק מלאו את חלל בית הפנסת, זה עתה סימו את תפלת שחרית כותיקין ומיד החלו המתפללים בלמוד הענג.

בראש השלחן ישב רבנו פרועה נאמן, מנוט את הלומדים במשעול השעור שעסק בתלמוד הירושלמי.

במשך שנים היה התלמוד הירושלמי כשדה שלא חרשוה. בשונה מן התלמוד הבבלי העטור בפרושים לרב ובפרט בבאור הרש"י והתוספות, נותר התלמוד הירושלמי בעל פרושים בודדים, מה שגרם לקשי בלמוד זה.

בהיכל המדרש

בתקופה בה כתב את פרושו על הירושלמי, למד רבנו שעור קבוע עם חתנו על מנת להכין את השעור שמסר למחרת בבית הפנסת לדרמן. למוד הירושלמי נחשב מהלמודים הקשים. ספר חתנו שכאשר למד ירושלמי יחד עם מרן הגר"ח, באותה תקופה לא הבין מדוע אומרים שלמוד הירושלמי למוד קשה הוא, כל הסגיות האירו כנתינתן מסיני בהבנה ובכירות...

התפנית החלה בשנת האבל על מרן ה'סט'פלער' - אביו של רבנו הגר"ח. רבנו, שמאז ומתמיד היה קשור בעבודות של אהבה לתלמוד הירושלמי, החליט לסים את סדר זרעים לזכר נשמת אביו עד לסיום השנה, ולכן החל למסור שעור בתלמוד הירושלמי לאחר תפלת ותיקין מדי יום ביומו, במשך עשרים דקות.

שעור נוסף הוקם במוצאי שבתות, עבור כל אותם יהודים מבקשי ה'

רבנו מקפיד בציצית שתהיה נפוץ לשמה, וצדיק יפריד ציציותיו תמיד.

יום שמחה והתרגשות בבית משפחת קניבסקי, היום יכנס בעזרת ה' הנכד הבכור לעל תורה ומצוות. הרבנית בת שבע עומדת על רגליה במטבח הקטן כבר מהבוקר, מבשלת, אופה ומטגנת לכבוד השמחה הגדולה.

והנה מגיע הערב. רבנו מתכוון לצאת לארוע, לפני היציאה נגש הוא אל ארון הספרים שבמסדרון הקצר ונוטל משם את אחד מספריו הרבים שחבר. אותו יעניק לחתן הבר מצוה.

"לא מתאים יותר", עוצר אותו קולה של הרבנית, "להביא מתנה גדולה יותר ויקרה?"

עונה לה רבנו: "עבורי הספרים זה הדבר הכי חשוב שיש..."

אורח חיים

לימים, וכי אתה רוצה עבורי זה ללמוד מסכת שאותה אבא יאמר לך. כשישמע שהדבר יוסיף לך בלמוד התורה, תהפך הנסיעה למטרה רוחנית עד כדי כך, שאבא יסכים להקדיש מזמנו ולנסע איתך."

ואכן, הילד נגש לאביו - רבנו - והציע בפניו את הדברים כעצתה של אמו. ואכן, הרעיון פעל את פעלתו ורבנו אמר: "תלמד מסכת ראש השנה. אם תלמד כל יום יום, אקח אותך לימים."

הילד הסתער על המשימה במלא החשק, מדי פעם בא לשאל את אביו שאלה שהתעוררה במהלך הלמוד. כך למד הילד יום אחר יום, פרק ופרק, סגיה ועוד סגיה, עד שסיים ללמוד את המסכת כלה והגיע לרבנו לבשר לו על כך בגאון.

כך קבל הילד את שרצה, אך בלבו נחקקה לא אותה נסיעה לימים - על אף שמהנה היתה - אלא השכר שהתחיל כדבר המשני אך מהר מאוד הפך למטרה בעצמה - הידיעה והשגון של מסכת ראש השנה כלה.

אחד מבני רבנו ילד חנני. תלמיד מצטיין שחובש את ספסל הלמודים כשאר חבריו, אך הבית ממנו הוא מגיע - מיחד הוא, בית של תורה ויראה, בית גדול ולא במונן הגשמי.

גדולה היא לאין שעור הזכות לגדל בבית כזה, ביתו של גדול הדור ומאורו - בית בו ההינו יושביו להביט בנחישות בפניו של העולם המבטיח והמפתה, ולומר לו: "לא".

שעת צהרים קיצית היתה זו, בשלהי ימי בין הזמנים החמים, כשבלבו של הילד עלה הרעיון לנסע לימים, להשתכשך במים המלוחים ולהתרענן, לאגר כחות לקראת שנת הלמודים החדשה העומדת בפתח. החברים דברו על החוויה הנהדרת, וגם הוא חפץ לטעם ממנה.

בהזכר המלך

"מימות הגר"א", אמר אחד התלמידים למרן רבנו שליט"א, "נראה שלא היה ספר שהתקבל בכל תפוצות ישראל כמו הספר 'דרך אמונה'."

"מנין לך?" התענין רבנו בחיור. ענה התלמיד "אנשים נהנים מזה", אמר רבנו בענותנותו, "זה בגלל המראי מקומות הרבים שיש שם, הם לא יודעים כמה 'עמרות' יש בזה".

אך אבא - האם אבא יסכים לך? הרי ברור שפדי לנסע זקוק הוא ללווי שלו, ואבא המתמיד העצום שלא מש מן הגמרא לבטח לא ישוב על יציאה שכזו...

בפיה של הרבנית ע"ה ששמעה את חלומו של הילד, כבר היתה העצה מוכנה: "אמר לאבא", הורתה לבנה, "שרוצה אתה לנסע

ישקני
מנשיקות
פיהו, כי
טובים...

אורח
חיים

ספר אחד מנכדי מרן: פעם תוך כדי שדברתי עם רבנו שליט"א, אמרתי לו: "סבא, מכל העולם מצפים למוצא פיו של סבא".

רבנו בענוה שאין דומה לה ענה לי ברצינות גמורה, "למה אתה מדבר דברי ליצנות". כך בכל פעם שמישהו מנסה לומר דבר כזה. התגובה של רבנו שליט"א היא: "למה אתה עושה ליצנות".

מנהגו מעדיף הוא כמה שפחות לחשוף את מעשיו ובקש מחתנו לצרף אל החוברת שהוציא את מאמרו.

הרב ראובן גמר אמר בלבו כי היום יגש להתפלל מעריב בבית הפנסת לדומן, ולאחר התפלה ינסה לשאל את רבנו האם נכונה השערתו.

ואכן, לקראת שעות הערב פנה הרב ראובן לבית הפנסת ולאחר התפלה נגש אל רבנו שהתכוון לצאת מבית הפנסת.

"כבוד הרב", אמר בחרדות קדש, "האם נכון הדבר כי המאמר 'זין הטוב' המצריך אל הקנטרס 'הבו לה' כבוד", כתב אכן רבנו?"

"מכיר אתה את המספר במדרש איכה", ענה לו רבנו בחידוד כשחיוך מסתמן על שפתיו, "על חכמתם של ילדי ירושלים, מעשה בילד שהלך עם סיר מכסה ושאלו אחד מה בפנים, השיב לו הילד: אם אמי היתה רוצה שתדע - לא היתה מכסה את הסיר..."

אך אני אומר לך, "סיים רבנו, אם היה רוצה המחבר שתדע את זהותו היה כותב זאת בפרוש..."

רב ראובן סגר את הספר בספוק. ברוך ה', זכה להפיק ממנו תועלת מרבה ולהחכים מהפתגם בו בצורה בהירה ועשירה כל כך, מה גם שהנושא המדבר בקנטרס - ענייני התפלה, העשירו את אוצר הידע שלו לבלי הפך, פתח בפניו אפיקים חדשים, והוא חש כי מהיום והלאה יוכל לגשת לתפלה ממקום אחר, עמוק ואוהב יותר.

הוא חש אסיר תודה למחבר הספר, חתנו של רבנו מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א.

סימן שאלה קטן רחף במוחו של הרב ראובן בנוגע לקנטרס "הבו לה' כבוד", הקנטרס שזה עתה סיים ללמוד.

בדפים האחרונים של החוברת, צרף מאמר בשם "זין הטוב" בו נקבצו כל מדרשי חז"ל על ענייני התפלה. המאמר המצריך היה בעלום שם - כלומר, צין שם שלא מחבר הקנטרס כתב אותו אלא מישהו אחר. הרב ראובן היה סקרן לדעת - מי הוא זה שכתב את המאמר העשיר הזה

וצרף לקנטרס? נכר היה כי מדובר בתלמיד חכם עצום, לפי תכן הדברים, כמות המקורות ואיכות הפתיחה. הוא הרחיב בדבר, ומרגע לרגע התחזקה בלבו ההשערה - כי אין זה אלא רבנו, מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי, אשר כפי

החומר
המצריך

גם להעיר כדאי בחיור ובנעימות. פעם ראה רבנו אחד מהנכדים הולך עם כפה לא מספיק גדולה (לדעת החזון איש, אמורה הכפה לכסות את רב הראש). העיר לו בחיור: "שכחו להחליף לך כפה מאז שנולדת - אתה צריך כפה חדשה".

שמחה של מצוה, רבנו בהתרגשות רבה מתחיל מחדש את הש"ס מחדש בערב פסח, כשבדקע הוילונות הפרושים על ארונות הספרים במשך כל הפסח

אורח חיים

והנה עוד הדרכה חנוכית מבית מדרשו של רבנו, עצה המחוללת פלאים. מחנכים רבים באים עם בעיות של חסר חשק ומוטיבציה מצד הבחורים להשקיע בלמוד. מה הפתרון? "הצמד לו", חוזר רבנו ומיעץ, "שתף יותר חלש ממנו שהוא יצטרך ללמד אותך, כך הבחור יטעם חשק ורצון לשקד על הגמרא".

מעגנו להתחיל בלמודי נגינה ולמצות את כשרונו המוזיקלי. חפץ הוא בברכתו של הרב שישפיל לתת לנגינה את מקומה הראוי לה ולא לתת לה להשתלט על סדר יומו יותר ממה שהוא מעגנו לתת לה.

רבנו הקשיב לנעה, ובחר להעניק לו ברכה טובה בהרבה: "מה לך להתעסק בנגינה?" תהה, "וכי משבט לוי הנך? לא ראוי לבחור ישיבה לצאת מאהלה של תורה אל דבר כזה".

הבחור החל להפרד בלבו מחלומו לעת עתה, וצער של החמצה הזדחל אל לבו.

אמר לו רבנו כקורא את מחשבותיו: "אין לך לחשש על כשרונך, תוכל לממש את נטייתך הטבעית אך בלמוד הגמרא שכן מצוה ללמד בנגינה, נגן בקולך את אשר אתה לומד וכה תבוא אך על ספוקך זה".

ברגשות מערבים יצא הבחור מחדרו של רבנו, אמן חלום התפתח בלבו, אולם סמוך ובטוח כי אם ישמע להנחיתו של מרן גדול הדור - יהיה מאשר ושמח פי כמה.

כך היא דרכה של תורה. הנה יש לו עצה ותבונה שתתן לו את הפח לקבל את ההכונה, חנה לנער על פי דרכו - כך לא יסור ממנה.

הונתן הוא נער מחונן בכשרון נגינה וזמרה. כבר משחר ילדותו נבאו לו כל רואיו ושומעיו כי עתידו מנח במוזיקה. כשעלה הונתן לישיבה גדולה, עלתה בלבו השאיפה להתחיל בלמודי הנגינה והחל לברר על מורה מנסה אשר יציעו בדרך הסלולה והבטוחה אל ממוש חלומו הנכסף.

בטרם יתחיל בלמודיו, פמוכן לצד למוד התורה להבדיל שימשיך להשקיע בו, חפץ הונתן לטל את ברכתו של מרן שר התורה, ולקבל את עצתו כיצד יוכל לשמור על סדר יומו כה שימשיך להתנהל כנאה לבן ישיבה, ושהתחביב לא יתפס יותר זמן, מחשבה ופניות ממה שצריך. ובעקר - שהסדרים ולמוד התורה לא יפגעו מהעסוק החדש.

אמר ועשה. הלך לעבר ה'תל שכל פיות פונים אליו - ביתו של רבנו ונעמד בתור המשתרף לאטו, כשהוא נרגש ומתכונן לזכות הגדולה שעומדת בפניו - לעמד מול גדול הדור, עמוד התורה והיראה.

בהיכל המערכות

ילד שובב, ששלק בבלשת פנים מכמה תלמודי תורה, נכנס מיאש עם אביו אל חדרו של מרן, לתנות את כאבו לפני רבן של ישראל פאר הדור והדרו.

באהבה ובחמלה הביט רבנו על הילד. "היודע אתה", אמר, "מה סוד ההצלחה בתורה ובעבודת ה'! ככל שיותר קשה בתחלה רואים יותר הצלחה בהמשך, וגם - בשמים מקבלים על כך יותר שכר..."

והנה, הגיע תורו של הונתן להפגס אל רבנו. הוא היטיב את חליפתו ונכנס בדחילו ורחימו אל החדר, שם מעבר לשלחן ישב רבנו וגמרתו הבלויה מאלפי שעות למוד מנחת לפני עיניו הקדושות. כשהגיע לפני רבנו, ספר כי הוא

בין שרבנו נזדר בשמחת תורה
שלא לשבת בזמן שספר תורה
עומד, מביאים לו
מידי שנה ספר תורה
זעיר אותו אוהז
בידו בזמן ההקפות

מי יכנס קדם אל חדרו של הרב:
מחזיק תורה עצום שמחזיק בארח
קבע כחמש מאות אברכים – או
תלמיד חכם שמחכה אף הוא בחוץ?
הנכד ששהה באותה שעה בבית
הרב נבוך מהסיטואציה אליה נקלע,
אולם מה טוב שבחדר הסמוך יש
אורים ותמים וגם שאלה כזו נתן
לשאל.

התשובה הבהירה לא אחרת: "ודאי
שתלמיד חכם קדם..."

אורח חיים

עתה למד רבי חיים את המשנה בשבת - במה מדליקין.
וברצונו העז לראות בעינים ולהפיר את כל סוגי הפתילות
המזכרות במשנה - פתילת האידן, חוסן, פלך ועוד - נטל
קפסה קטנה והחל אוסף לתוכה את מיני הצמחים המזכרים
במשנה.

זהו הצמחים נעשה בהדרגתם של אביו מרן הסטיפלער
ודודו - מרן החזון איש. הקפסה הלכה והתמלאה, אף רק מין
אחד היה חסר בה. רק מין אחד שאותו לא הצליחו הגדולים
לזהות.

רבנו הנער לא אמר נואש, הוא ידע שאצל הערבים משתמשים
בצמח הזה והחליט ללכת לתור אחר ערבי שיראה לו
את הצמח. באותן שנים חיו ערבים בבני ברק
ובסביבתה, והנער יצא לחפש ואף
השיג את מבקשו.

כאשר שב הנער לביתו עם הצמח,
צרף אותו בשמחה גדולה לקפסה.
כעת היה האסף היחודי משלם.

שנים רבות שמר אצלו רבנו את
הקפסה יקרת הערך. היה זה זכרון
ילדות, אשר המחיש במה היו
מענינו מנחים עוד משחר נעוריו.

שבילים הגהובות שפסו את השדות הפרושים למלא
האפק התנועעו ברוח הקלה כמו בתפלה, והשמש
שיקדה עליהן העניקה להן זהר ורף.

נער צעיר עמד בצד הדרך, הצל על עיניו בכף ידו והסתפל
אל האפק. לפתע הגיח מולו ערבי בעל שפם מסתלסל רכוב
על סוס, והנער החוה לו בידו בבקשה שיעצור.

"שו הדא?" שאל הערבי. הוא ירד אל הארץ ונער את בגדיו
המאבקים.

הנער, שהיה לא אחר מאשר מרן שר התורה רבי חיים
קניבסקי, אי אז לפני עשרות שנים, הסביר את מבקשו:
"רצוני לראות את הצמח שנוהגים אצלכם להכין ממנו
פתילות לבערה", אמר.

הערבי המבגר רמז לו לבוא בעקבותיו, והחל
תר בסביבת השדות אשר הקיפו
את העיר בני ברק. הוא הוביל
את רבנו אחרי כבדת דרך קצרה,
עד שמצא את מבקשו. "הנה, זה
הצמח", אמר לנער והצביע על
שיח קטן שהצמיח עלעלים.

"תודה רבה לך", אמר הנער,
וימחר שיידע בנדאות כי השטח
הנו הפקר, קטף לו פרח מן השיח
ומהר לשוב אל ביתו.

הזיכרון העליון

"ודברת גם... ובשכבך..." עוד דרך
מפלאה לקים מצוה זו, היתה כשעלה
חמו של מרן ובאותה העת חלה גם בנו
שיחיה לאוי"ט.

"גם עכשיו נוכל לעסק בתורה", סבר מרן
וקים. פתח עבור בנו את הספר 'מכלול
המאמרים והפתגמים' ובקש ממנו "לבחן
אותו" - לקרא לו פתגם, והוא - מרן -
יזהה היכן מקורו ברחבי התורה. בגאונות
עצומה ענה מרן תשובה אחר תשובה
כולל במאמרי הזהר הקדוש...

שעת לילה מאחרת. רק זמזום משאיות הזבל מפר את הדממה. ברשב"ם 23 האור עדין דולק. רבנו יושב, נשען בידו על הסטנדר הנטוי, השעות נוקפות ורבנו עדין לומד. באותו לילה ישן רבנו רק שעה קלה.

"סבא", פנה למחרת אחד הנכדים לרבנו, "איך אפשר לישון כל כך מעט?"

אורח חיים

"אין לי בררה", הרים רבנו עינים מאירות אל הנכד הדואג, "ביום מגיעים הרבה אנשים לשאל ולהתיעץ ובקשי אפשר ללמד, אני חיב", טפח רבנו על הסטנדר, "להשלים את החובות בשעות הלילה – אז לא באים אנשים ומפריעים".

והוי מקבל את כל האדם
בסבר פנים יפות.

מראשי הישיבות עמו נהג ללמד בחברותא לעתים קרובות - בסגית מדות כלי הקדש והמקדש, כשתוף הדברים החלו לעסק בסגית מדת רחב הציץ של כהן גדול.

במהלך הדיון נתקלו רבנו וכן שיחו בשאלה מרפבת, בתוספות העוסקים בענין הציץ נכתב: "סתם מצח הוי ב' אצבעות", שמופך אנו למדים לענין רחב הציץ. רבנו הקשה: "וכי רחב המצח הוא רק ב' אצבעות? הרי נראה לעין כי סתם מצח הוא יותר מב' אצבעות?"

לאחר דין ודברים עלה בלבם כיצד לישב את הענין, ואמרו כי פגנת התוספות היא על נער שזה עתה נעשה בר מצוה והוא כבר ראוי לעבודה בבית המקדש, ועליו לכאורה אפשר לומר כי סתם מצחו ברחב ב' אצבעות.

התרוץ הסב להם קורת רוח מרבה, אף הם טרם באו כדי ספוקם. רצו רבנו וכן שיחו לאמת כי רחב מצח של נער צעיר היא אכן ברחב זה. ובאותו רגע, באפן שמימי של ממש, נכנס יוסי הנער הצעיר ובלא להיות מודע לתפקידו החשוב ברגעים אלו, נתן ברגע הפנסו את המענה הבהיר אותו בקשו תלמידי החכמים המפלגים...

יוסי, שאף לא מכבר חגג את בר המצוה שלו וקבל עליו על מצוות, התכונן בסלודין לקראת עלייתו אל מעון רבנו עמוד התורה והיראה מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, למען יאציל עליו מברכת ה' בעת שהוא מתחיל את חיו הרוחניים עלי אדמות.

הנה זה בא. הוא מטפס אט אט בגרם המדרגות המישן כשלבד עולה על גדותיו, מודא כי אכן נתן להפנס אל הרב ו... נכנס. אף להפתעתו הרבה, רק ראה אותו רבנו - שמח שמחה גדולה ובקש ממנו להתקרב לעברו.

הנער הצעיר שלא התכונן לאפשרות כזו נבהל מעט, אף בלי להמתין אף רגע התקרב בצעדים מהירים לעבר מקום מושבו של רבנו. אז, הושיט רבנו את ידו אל מצחו של הנער והצמיד אליו את אצבעותיו הקדושות...

מחזה שגרתי היה בבית רבנו לראותו עוסק בחדודה של תורה עם גדולי תלמידי החכמים.

דקות ושעות חלפו ברתחא דאורייתא, כשהתורה כלה נפרשת ומתבארת כשמלה.

באותו יום, שוחח רבנו עם אחד

בהובלת המעלה

על בשורת הלדת ילדיו התבשר רבנו בחלק מהפעמים תוך כדי למוד... ברוך "שהחינו" או "הטוב והמיטיב" ו-מיד שב מיד ללמודו.

כשהתבשר על הלדתו של בנו הגדול רבי אברהם ישעיהו, עסק בלמוד מסכת תרומות בתלמוד ירושלמי. כדרכו ברוך "הטוב והמיטיב" ושב ללמד, ומאז, בכל שנה כשמגיע למקום זה במסכת תרומות מזכיר: "כאן נולד הילד".